

koje proizvodi korupcija u društvu, a sve to u kontekstu cjelovitog scenarija razvika određenog društva. Nevjerovatno je kako su autori uspjeli da razviju duboko logičanu i sistematičanu matricu indikatora koja je jednako upotrebljiva za sociološka i interdisciplinarna egzaktna istraživanja fenomena korupcije i za definisanje i razradu antikorupcijske strategije i mjera za otkrivanje uzroka i sprečavanje posljedica ovog društvenog zla u svim oblastima društvenog života i rada.

Svako poglavlje ove temeljito fundirane naučne studije, prati i metoda razrada sa preciznim pitanjima koja treba apsolvirati u obrazovnom procesu. Time studija *Korupcija – savremeni pristupi istraživanju* autora V. I. Dobrenjkova i N. P. Ispravnikove dobija, sjajno oblikovanu vizuru

udžbenika za nastavni proces u kojem nastavni plan i program ovu značajnu oblast društvenog života i rada, s pravom, postavljaju kao posebnu nastavnu disciplinu.

U izdanju Instituta za sociologiju i psihologiju Filozofskog fakulteta u Nikšiću uskoro izlazi iz štampe prevod ove jedinstvene naučne studije koja ima naučnu, pedagošku i praktičnu cjelovitost koja se rijetko srijeće u savremenoj sociološkoj literaturi. Zbog toga ona ima široku upotrebljivost u naučnim istraživanjima, obrazovnom procesu i svim vidovima praktične djelatnosti u pogledu identifikovanja uzroka i saniranja posljedica korupcije.

Slobodan Vukićević

Владимир Иванович Добрењков, Глобализация и Россия: социологический анализ, Москва, ИНФРА–М, 2006.

Globalizacija i Rusija – sociološka analiza, akademika Vladimira Ivanoviča Dobrenjkova je kapitalno djelo za izučavanje, razumijevanje i tumačenje uticaja globalizacije, ne samo na Rusiju, nego i na druga savremena društva. U tom smislu daje punu teorijsku i egzaktnu metodološku osnovu za temeljna sociološka istraživanja uticaja globalizacije na savremeno crnogorsko društvo.

U centar sociološke analize profesor Dobrenjkov postavlja kardinalno pitanje, ne samo položaja čovjeka u savremenom društvu, nego i smisla postojanja. U tome je sadržana inspirativna refleksivnost njegove sociološke analize.

Sušтина globalizacije, smatra profesor Dobrenjkov, se ispoljava kao „objektivan, prirodni proces integracije čovječanstva“. To znači da globalizacija „prati“ ljudsku prirodu i prirodu ljudske zajednice. Sociološki je bitno identifikovati tipologiju društvenih odnosa koji nastaju na relaciji globalizacija – ljudska priroda – priroda

ljudske zajednice. Naravno, ovdje se uključuje nužno i odnos prema prirodi uopšte. U identifikaciji ovih društvenih odnosa, zadatak je sociološke nauke, da razumije, tumači i objasni karakter međusobnog uticaja naznačenih elemenata i naročito posljedice koje globalizacija ima za ljudsku prirodu i prirodu ljudske zajednice.

Cjelovitu sociološku analizu ovog fenomena, profesor Dobrenjkov, imajući u vidu relevantnu svjetsku literaturu, posebno rusku, izložio je u svom djelu *Globalizacija i Rusija*.

Diferenciranom sociološkom analizom izdvajaju se sociološki aspekti odnosa globalizacije i ljudske prirode i posebno odnosi globalizacije i ljudske zajednice. Diferencirane sociološke analize predstavljaju osnovu za cjelovito sociološko razumijevanje, tumačenje i objašnjenje fenomena globalizacije u teorijskom smislu i smislu sveukupnosti njenog praktičnog djelovanja. Ovakav teorijsko-metodološki

pristup upućuje na uključivanje, ne samo teorije i prakse globalizma, nego i teorije i prakse antiglobalizma. Autor nastoji rasvijetliti objektivni i subjektivni aspekt globalizacije odvajajući socijalne zakone društva od ideoloških namjera ljudi. Ipak, cjelina globalizacije se ispoljava u strukturi interesa i strukturi moći koje su u funkciji obezbjeđenja monopolskih pozicija bogatih ljudi i zemalja. Svoj kritički odnos profesor Dobrenjkov ispoljava, ne u totalnom odbacivanju globalizacije, već se opredjeljuje za globalizaciju sa ljudskim likom ili globalizaciju odozdo („snizu“).

Nesporno je da globalizaciju moramo posmatrati kao proces univerzalizacije čovječanstva. Nesporno je takođe, da se u tom procesu neprestano odvija specifičan spoj Logosa i Istorije u svakom čovjeku i svakoj istorijskoj zajednici ljudi. Prema tome, univerzalnost procesa globalizacije ne smijemo posmatrati kao proces unifikacije ljudi i njihovih zajednica. Imajući ovo u vidu, zalažemo se za teorijsko-metodološki pristup hegelovskog konkretno-univerzalnog. Konkretno-univerzalno u-

pravo znači da globalizacijska univerzalnost ima svoju osnovu u dubini identiteta pojedinačnog i kolektivnog, odakle potiče i gdje se vraća. Na toj osnovi možemo sociološki egzaktno pratiti progresivnost procesa globalizacije sa stanovišta ostvarivanja fundamentalnih ljudskih vrijednosti na svim nivoima – globalnom i na nivou posebnih društava. Univerzalne vrijednosti slobode, pravde, humanosti, morala, kulture, legitimnosti institucija i njihove efikasnosti dobijaju puno značenje u sublimiranju Logosa i Istorije u životu konkretnih ljudi i njihovih istorijskih zajednica.

Kritička razmatranja profesora Dobrenjkova usmjerena su na sociološku identifikaciju socijalnih odnosa koje proizvodi proces globalizacije u savremenom ruskom društvu i izuzetno inspirativna za komparativna sociološka i interdisciplinarna istraživanja crnogorskog društva. Zbog toga bi bilo veoma značajno prevesti ovu knjigu na crnogorski jezik.

Slobodan Vukićević

Ratko R. Božović, *Prirodnost sela – Ogledi o crnogorskom selu*, Filozofski fakultet Nikšić, Institut za sociologiju i psihologiju, Nikšić, 2011.

Rukopis prof. dr Ratka R. Božovića predstavlja skup tekstova koji će, samim svojim naslovom, zainteresovati sve zaljubljenike u seoski način života, u njegove običaje, tradiciju, kulturu, zaljubljenike u crnogorsku prirodu i svu „divlju“ ljepotu koju ona u sebi nosi. U nedostatku cjelovitijih studija o crnogorskim selima, posebno posljednjih godina, svakako me raduje interesovanje samog autora za ovu problematiku i spremnost izdavača da pomognu njeno publikovanje. *Prirodnost sela – Ogledi o crnogorskom selu* predstavlja široki spektar manifestnih ali i onih latentnih problema sa kojima se ruralni prostor Crne Gore decenijama unazad suočavao i one sa kojima se suočava

danas. Pored toga ono što je specifičnost i što krase ovu studiju jeste jedan poseban (i neobičan za ruralnu sociologiju) pristup autora, koji sa kulturom u središtu svoga naučno intelektualnog interesovanja *lijepo* piše o životu današnjeg crnogorskog sela. Pri tome ukazuje na mnogobrojne ekološke, demografske, kulturne i socijalne probleme koji remete „prirodnost“ života u njemu, odnosno prirodnost zajedničkog suživota ljudi i prostora.

Knjigu čini sedam poglavlja, (sažetih i stilski oblikovanih ranije objavljenih studija, članaka, kritika), u kojima su tematski izloženi problemi u životu crnogorskih sela. Sponu među njima Božović nalazi u svojevrsnoj ekološko-socijalnoj